

В. В. ЛУЦЬ, О. С. БІСЮК

Володимир Васильович Луць, доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України, завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Олена Сергіївна Бісюк, кандидат юридичних наук, доцент кафедри, заступник завідувача кафедри галузевих правових наук Київського університету права НАН України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОДИФІКАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УГОРЩИНИ ТА УКРАЇНИ*

Збірник наукових праць за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми кодифікації цивільного законодавства Угорщини та України», що відбулась 3–5 червня 2016 р., підготовлений у співпраці юридичного факультету Дебреценського університету та Київського університету права НАН України.

Зміст збірника матеріалів конференції та її проблематика, послідовність викладу матеріалу дають змогу поглибити знання з питань доктрини приватного права та отримати чітке уявлення про теоретико-правові та методологічні проблеми кодифікації цивільного права.

Більш як двадцятирічний досвід державотворення в Україні переконливо довів, що неможливо швидко й кардинально змінити правову систему відповідно до реальних економічних і політичних умов, сформувати національну законодавчу систему, адаптувати її до європейського законодавства і гармонізувати з міжнародно-правовими нормами, виробити надійний механізм реалізації прав, свобод та законних інтересів з метою не допущення порушень прийнятих законів. Оновлення системи законодавства держави не повинне зводитися лише до прийняття нових нормативно-правових актів, оскільки як вказує досвід, що їх зростаюча кількість ще не свідчить про належну якість актів, про підвищення рівня та ефективності правового регулювання суспільних відносин, зміцнення законності та правопорядку. Адже саме сьогодні, у час формування нового законодавства України, як ніколи необхідні знання правотворчого досвіду іноземних держав. Його вивчення допоможе Україні обрати правильний шлях у формуванні законодавства з міжнародного цивільного процесу, а також зручно й доцільно кодифікувати норми цієї правової сфери. Саме це має на меті для впровадження в життя проведення спільної українсько-угорської конференції з питань кодифікації приватного права.

Деякі питання кодифікації норм міжнародного цивільного процесу свого часу вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні науковці.

Ефективність систематизації законодавства в багатьох випадках зумовлена нормативною сутністю так званих комплексних законодавчих актів, що з позиції предмета правового регулювання містять норми, які належать до галузі приватного права. Кожній галузі права властивий свій метод правового регулювання як сукупність специфічних засобів та прийомів, шляхом яких здійснюється правовий вплив певний погляд суспільних відносин (владний метод, метод рівності сторін та вільного волевиявлення тощо).

Пошук нових організаційно-методичних форм цієї роботи, залучення до її проведення широких кіл юридичної громадськості і, передусім, науковців-правознавців, є тим резервом, який дозволить підняти на новий рівень справу щодо систематизації українського законодавства. Важливу роль у цьому процесі мають відігравати Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інститут законодавства Верховної Ради України, Академія правових наук України та інші наукові юридичні установи. Саме вони покликані забезпечити проведення фундаментальних і прикладних досліджень у галузі держави і права, здійснити наукове забезпечення систематизації законодавства в Україні.

Збірник наукових праць присвячений осмисленню сучасних проблем розвитку права в Україні та Угорщині, ідеям та проблемам кодифікації приватного права. Не зважаючи на значну увагу з боку теоретиків права і процесуалістів, співвідношення норм права (зокрема, цивільного) і механізму правового регулювання, залишається в наш час мало дослідженим, що, з огляду на об'єктивно зумовлену необхідність систематичного оновлення та удосконалення цивільного законодавства, лише посилює актуальність даного збірника наукових праць. Діапазон тематики статей збірника «Актуальні проблеми кодифікації цивільного законодавства Угорщини та України» свідчить про підвищений інтерес українських та зарубіжних авторів до окресленої проблематики.

© В. В. Луць, О. С. Бісюк, 2017

* Рецензія на кн.: Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 квітня 2016 року / Національна академія наук України; Київський університет права / редкол.: Ю. С. Шемшученко, Ю. Л. Бошицький, О. В. Чернецька. – Л.: Галицька видавнича спілка, 2016. – 234 с.

Опубліковані у збірнику наукові праці є актуальними: вони висвітлюють сучасне бачення проблем правовідносин власності, захисту цивільних прав у новому цивільному законодавстві України, а також досвід порівняльного дослідження цивільно-правових проблем в українському суспільстві та цивільному праві Угорщини. Подано характеристику правових інститутів, а також пропозиції із удосконалення цивільного законодавства щодо тих суб'єктів цивільного права, які потребують посиленого цивільно-правового захисту як на території України, так і Угорщини.

Подані до збірника наукові праці базуються на значному обсязі наукової літератури вітчизняних та зарубіжних авторів, на положеннях міжнародного й національного законодавства, а також на емпіричному та сучасному статистичному матеріалі. У збірнику матеріалів автори послідовно доводять думку, що без докорінних змін у системі законодавстві України та Угорщини неможливий подальший розвиток держави та суспільства, у напрямі формування громадянського суспільства та розбудови правової держави в цілому, з огляду на універсалізацію правового регулювання приватних відносин. Адже саме кодифікація дозволяє суттєво реформувати й модернізувати зміст законодавчого регулювання, запровадити нові підходи до правового забезпечення того чи іншого виду правової діяльності, удосконалити зміст регулювання цих відносин щодо сучасного рівня розвитку відповідних суспільних відносин, а також ділової й судової практики.

У процесі кодифікації відбувається якісна переробка чинних юридичних норм, усуваються неузгодженості, дублювання, суперечності й прогалини у правовому регулюванні, скасовуються неефективні й застарілі норми. Значна кількість розрізнених нормативних актів замінюється зведеним, оновленим, більш ефективним у сучасних умовах. Така діяльність законотворців спрямована на упорядкування чинного законодавства на основі систематизації та оновлення правових приписів.

Нині цілком очевидно, що проведена конференція є одним із напрямів та рівнів взаємної та плідної співпраці ВНЗ Угорщини та України задля розвитку науки приватного права, підвищення її ролі як організаційного фактора національного державотворення, універсалізації приватноправового забезпечення інтеграційних процесів у Європейському Союзі та в сучасному світі. Адже саме кодифікація дає можливість вирішити нагальні проблеми вдосконалення та підвищення ефективності чинного законодавства. У процесі кодифікації відбувається якісна переробка чинних юридичних норм, усуваються неузгодженості, дублювання, суперечності і прогалини в правовому регулюванні, скасовуються неефективні та застарілі норми. На зміну великому масиву нормативних документів, що діяли раніше, приходить новий, єдиний зведений акт, виданням якого досягається чіткість і ефективність правового регулювання суспільних відносин. Крім того, якісна класифікація та систематизація норм дозволяє вчасно виявити прогалини в правовому матеріалі, колізії, суперечності у приписах та визначити шляхи вдосконалення чинного законодавства. Цілком очевидно, що саме таку мету ставили перед собою автори статей у збірнику «Актуальні проблеми кодифікації цивільного законодавства Угорщини та України».

Отже, збірник матеріалів конференції, до якого ввійшли праці провідних вчених та молодих науковців, є значним здобутком вітчизняної юридичної науки та буде цікавим і корисним для студентів, викладачів, юристів-практиків.

Наукові доробки, представлені у збірнику, свідчать про індивідуальність виконання, відповідність праць заявленій темі, аргументованість та креативність мислення.

Рецензований збірник наукових праць, підготовлений на достатньому науково-методичному рівні, має завершений вигляд і чітку логічну структуру, відповідає вимогам, що пред'являються до такого виду наукових робіт, а сформульовані в ньому пропозиції й рекомендації мають як теоретичне, так і практичне значення.